

Käesolev lisa oli üldplaneeringu koostamisel lähtekohtade aluseks.

LISA 1. KEHTIVAD PIIRANGUD (SEISUGA DETSEMBER 2023)

SISUKORD

1.1	SISSEJUHATUS.....	2
1.2	MÄLESTISTE KAITSEVÕÖND.....	2
1.3	RIIKLIKU KAITSE ALL OLEVATE LOODUSOBJEKTIDE PIIRANGUD	4
1.4	NATURA 2000 VÕRGUSTIKUST TULENEVAD PIIRANGUD.....	7
1.5	VEEKOGUDE KAITSE	9
1.6	TEE KAITSEVÕÖND JA TEE PROJEKTEERIMISE NORMID	13
1.7	MAAPARANDUSSÜSTEEMIDEGA SEOTUD NÕUDED	14
1.8	MAAVARADE KASUTAMINE	16

1.1 Sissejuhatus

Maa- ja veealade kasutamisel tuleb kinni pidada õigusaktidega kindlaks määratud piirangutest, mida pole üldplaneeringuga leevendatud või täiendavalt piiratud.

Üldplaneeringu joonistel on kajastatud põhilised kaitsevööndid. Muud piirangud on toodud allolevas peatükis. Selles on esmalt välja toodud piirangut kehtestav seadus või määrus ning piirangu üldiseloom. Täpsemaks piirangute rakendamiseks või nendega põhjalikumalt tutvumiseks on vajalik siin toodud seaduste ja määrustega vahetu tutvumine. Seaduse nimetuse järel on sulgudes toodud viitena seaduse avaldamismärke.

1.2 Mälestiste kaitsevöönd

Alus: *Muinsuskaitseadus* (RT I, 07.03.2023, 61);
Planeerimisseadus (RT I, 30.06.2023, 57).

Muinsuskaitseaduse eesmärk on kultuuripärandi säilimine ja mitmekesisus, mis tagatakse järgmiste tegevustega:

- 1) kultuurimälestiste (edaspidi mälestis) ja muinsuskaitsealade ning neid ümbritsevate kultuuriväärtusega keskkondade säilitamine ja kaitse;
- 2) arheoloogiliste leidude ja arheoloogiliste leiukohtade kaitse;
- 3) vaimse kultuuripärandi kaitse.

Mälestisel või nende kaitsevööndis ehitamisele kohaldatakse ehitusseadustikus ja maaparandusseaduses sätestatud, võttes arvesse muinsuskaitse- seadusest tulenevaid erisusi.

Kultuuripärandi väärtustamine ja säilitamine on ühiskonna ühine kohustus.

Mälestis on muinsuskaitseadusega sätestatud korras riigi kaitse alla võetud kultuuriväärtusega kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum, maa-ala või ehituslik kompleks.

Mälestiste liigid on:

- 1) ajaloomälestis;
- 2) arheoloogiamälestis;
- 3) ehitismälestis;
- 4) kunstimälestis;
- 5) ajalooline looduslik pühapaik;
- 6) tehnikamälestis.

Ajaloomälestis on poliitilise ja ühiskondliku protsessi, olulise ajaloosündmuse või silmapaistva ühiskonna- või kultuuritegelasega seotud asi või maa-ala.

Arheoloogiamälestis on inimtegevuse säile, asi või nende kogum ja muud jäljed, mis on kultuurimaastiku ajalise mitmekihilisuse näitajad ja mis annavad teaduslikku informatsiooni inimkonna ajaloo ning inimese suhte kohta looduskeskkonnaga. Arheoloogiamälestise oluline osa on arheoloogiline kultuurikiht.

Ehitismälestis on hoone koos selle interjööri, sealhulgas sisekujunduselementide ja hoone algse funktsiooniga seotud sisseadega, rajatis või ehituslik kompleks, mis on oluline Eesti arhitektuuriajaloo ja ruumilise keskkonna arengu tähistaja ja mitmekesise elukeskkonna hoidja.

Kinnismälestise kaitseks võib kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajalikkust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtudes.

Enne 2008. aasta 19. detsembrit ministri määruse või käskkirjaga mälestiseks tunnistatud asja kaitsevöönd on 50 meetri laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, kui õigusaktis ei ole määratud teisiti.

Kinnismälestise kaitsevööndi eesmärk on tagada:

- 1) kinnismälestise säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas ning seda ümbritsevate mälestisega seotud kultuuriväärtuslike objektide ja elementide säilimine;
- 2) kinnismälestise vaadeldavus ja mälestiselt avanevate algupäraste vaadete säilimine;
- 3) kinnismälestist ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine.

Ajaloolise terviku moodustavatele või lähestikku asuvatele mälestistele võib kehtestada ühise kaitsevööndi.

Kinnismälestisi tähistatakse vastava tähisega. Mälestiste tähistamist korraldab amet. Mälestiste tähistamise korra ja tähisel oleva kujutise kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Muinsuskaitse korraldajad on vastavalt pädevusele Kultuuriministeerium ja amet. Kohaliku omavalitsuse üksus ja riigi haldusorganid arvestavad oma ülesannete täitmisel mälestiste, muinsuskaitsealade ja nende kaitsevöönditega, arheoloogiliste leiukohtade ja veealuse kultuuripärandiga ning kooskõlastavad seaduses sätestatud juhtudel ametiga haldusaktide eelnõud ning teatisekohustusega tegevuste lubamise, mille ese on seotud mälestise, muinsuskaitseala, nende kaitsevööndi, arheoloogilise leiukoha või veealuse kultuuripärandiga.

Mälestise säilimise tagamiseks peab mälestise või muinsuskaitsealal asuva ehitise omanik või valdaja mälestist või ehitist hooldama ning vajaduse korral remontima.

Mälestise omanik või valdaja võib ametilt taotleda toetust mälestise ja muinsuskaitsealal asuva ehitise hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks, hoiu- ja säilitustingimuste tagamiseks ning taastamiseks.

Mälestiste kaitsmisel lähtutakse ettevaatuspõhimõttest, mille kohaselt peavad mälestisele ja muinsuskaitsealale suunatud tegevused vähendama mälestiste ja muinsuskaitsealade hävimise ohtu ning toetama väärtuste säilimist. Seaduses sätestatud juhtudel ja korras viiakse läbi keskkonnamõju hindamise menetlus või taotletakse tegevusteks pädeva haldusorgani luba või teavitatakse teda.

Riik ja kohaliku omavalitsuse üksused arvestavad oma ülesannete täitmisel kultuuripärandi kui avaliku väärtusega ning teevad omavahel koostööd, et toetada kultuuripärandi säilimist ja kasutuses hoidmist.

Kinnismälestise juurde viivad väljakujunenud teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal isikute juurdepääsu mälestisele.

Tabel 1. Häädemeeste valla kinnismälestiste nimekiri (Kultuurimälestiste riikliku registri andmetel, 05.12.2023. a):

Jrk nr	Mälestise nimi	Reg nr	Tüüp	Liik
1.	Võiste kalmistu	28744	Kinnismälestis	ajaloomälestis
2.	Häädemeeste vana kalmistu	28739	Kinnismälestis	ajaloomälestis
3.	Kalmistu	27814	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis
4.	Uulu mõisa Stael von Holsteinide hauakamber	16818	Kinnismälestis	ehitismälestis
5.	Uulu mõisa kirik	16817	Kinnismälestis	ehitismälestis
6.	Tahkuranna õigeusu kirik	16816	Kinnismälestis	ehitismälestis
7.	Treimani õigeusu kirik	16645	Kinnismälestis	ehitismälestis
8.	Orajõe mõisa magasiait	16644	Kinnismälestis	ehitismälestis
9.	Reederi talu kelder Kablis	16643	Kinnismälestis	ehitismälestis
10.	Reederi talu ait Kablis	16642	Kinnismälestis	ehitismälestis
11.	Reederi talu elamu Kablis	16641	Kinnismälestis	ehitismälestis
12.	Häädemeeste õigeusu kirik	16640	Kinnismälestis	ehitismälestis
13.	Häädemeeste kirik	16639	Kinnismälestis	ehitismälestis
14.	Kalmistu	11749	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis
15.	Ohvrikoht Tootusemägi	11748	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis, ajalooline looduslik pühapaik
16.	Kalmistu "Veskimägi", Keldrimägi"	11747	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis
17.	Kalmistu	11746	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis
18.	Kalmistu "Tauste kalme"	11745	Kinnismälestis	arheoloogiamälestis
19.	Konstantin Pätsi mälestussammas	8342	Kinnismälestis	ajaloomälestis
20.	Terroriohvrite ühishaud	8341	Kinnismälestis	ajaloomälestis
21.	Metsaküla kalmistu	8340	Kinnismälestis	ajaloomälestis
22.	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	8339	Kinnismälestis	ajaloomälestis
23.	Treimani kalmistu	8312	Kinnismälestis	ajaloomälestis
24.	Urissaare kalmistu	8311	Kinnismälestis	ajaloomälestis
25.	Terroriohvrite ühishaud	8310	Kinnismälestis	ajaloomälestis
26.	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	8309	Kinnismälestis	ajaloomälestis
27.	Häädemeeste kalmistu	8308	Kinnismälestis	ajaloomälestis

1.3 Riikliku kaitse all olevate loodusobjektide piirangud

Alus: *Looduskaitseseadus*¹ (RT I, 06.07.2023, 18);
*Metsaseadus*¹ (RT I, 22.09.2023, 3);
 Vabariigi Valitsuse 18.05.2007. a määrus nr 154 *Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas*¹ (RT I, 22.03.2023, 30).

Loodust kaitstakse looduse säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististega sooritavate toimingute reguleerimisega ning loodushariduse ja teadustöö soodustamisega.

Looduse kaitsele lähtutakse tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

Kaitstavad loodusobjektid on:

- 1) kaitsealad;
- 2) hoiualad;
- 3) kaitsealused liigid ja kivistised;
- 4) püsielupaigad;
- 5) kaitstavad looduse üksikobjektid;
- 6) kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Kaitseala on inimtegevusest puutumatu hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust.

Kaitsealad on:

- 1) rahvuspargid;
- 2) looduskaitsealad;
- 3) maastikukaitsealad.

Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisaõõta.

Kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja on Keskkonnaamet.

Rahvuspark on kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

Häädemeeste valla territooriumil asub rahvuspark. Matsalu rahvuspark on Lääne-Eesti iseloomulike koosluste ning Väinamere looduse ja kultuuripärandi kaitseks.

Tabel 2. Häädemeeste vallas asuvate kaitsealade nimekiri (EELISE andmetel seisuga 07.12.2023. a):

Jrk nr	Nimi	Registrikood	Asukoht	Tüüp	Pindala, maismaa (veeosa pindala)
1.	Uulu-Võiste maastikukaitseala	KLO1000651	Leina küla, Lepaküla küla, Metsaküla küla, Uulu küla, Tahkuranna küla	maastikukaitseala	687,5 ha (0,1 ha)
2.	Uulu mõisa park	KLO1200209	Uulu küla	kaitsealune park	3,6 ha
3.	Laiksaare männik	KLO1000020	Nepste küla	vana kaitsekorraga ala	1,5 ha

4.	Laulaste looduskaitseala	KLO1000318	Majaka küla, Massiaru küla, Osajõe küla, Penu küla	looduskaitseala	1064,5 ha (1.4 ha)
5.	Sookuninga looduskaitseala*	KLO1000317	Uemaa küla	looduskaitseala	5889,9 (9,2 ha)
6.	Kivikupitsa maastikukaitseala	KLO1000330	Osajõe küla, Treimani küla	maastikukaitseala	135,6 ha
7.	Laiksaare looduskaitseala*	KLO1000237	Nepste küla	looduskaitseala	401.3 ha
8.	Pärnu rannaniidu looduskaitseala*	KLO1000584	Reiu küla	looduskaitseala	287.8 ha (109.1 ha)
9.	Nepstemurru looduskaitseala*	KLO1000750	Nepse küla, Urissaare külas	looduskaitseala	428,4 ha
10.	Pärnu maastikukaitseala*	KLO1000603	Reiu küla	maastikukaitseala	510,9 ha
11.	Kabli looduskaitseala	KLO1000333	Kabli küla, Penu küla	looduskaitseala	25,7 ha (711.3 ha)
12.	Nigula looduskaitseala*	KLO1000213	Nepste küla, Urissaare küla, Uemaa küla	looduskaitseala	6375,5 ha (55.4 ha)
13.	Luitemaa looduskaitseala*	KLO1000282	Häädemeeste alevik, Leina küla, Papisilla küla, Piirumi küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla, Sooküla küla, Soometsa küla, Võidu küla, Võiste alevik	looduskaitseala	8667,2 (2634.1 ha)

*paikneb osaliselt Häädemeeste valla territooriumil

Tabel 3. Häädemeeste vallas asuvate hoiualade nimekiri (EELISE ja Keskkonnaportaali andmetel seisuga 07.12.2023. a):

Jrk nr	Nimi	Registrikood	Asukoht	Pindala
1.	Mäeküla hoiuala	KLO2000280	Urissaare küla	88.9 ha
2.	Lemmejõe hoiuala	KLO2000247	Majaka küla, Orajõe küla	3.2 ha
3.	Nepste hoiuala	KLO2000282	Nepste küla	34.2 ha
4.	Jaagupi hoiuala	KLO2000243	Arumets küla, Häädemeeste alevik, Jaagupi küla	19 ha
5.	Urissaare hoiuala	KLO2000289	Massiaru küla, Urissaare küla, Uemaa küla	239.5 ha
6.	Metsapoole hoiuala	KLO2000251	Metsapoole küla	64.8 ha
7.	Pihke hoiuala*	KLO2000296	Urissaare küla	400.8 ha
8.	Orajõe hoiuala	KLO2000275	Orajõe küla, Treimani küla	116.1 ha
9.	Kiusumetsa hoiuala	KLO2000242	Majaka küla, Massiaru küla, Orajõe küla, Penu küla	1439.2 ha
10.	Luitemaa hoiuala*	KLO2000250	Häädemeeste alevik, Papisilla küla, Piirumi küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla, Sooküla küla, Soometsa küla, Võidu küla	1710.6 ha
11.	Massiaru hoiuala	KLO2000297	Majaka küla, Massiaru küla, Uemaa küla	1429 ha
12.	Reiu jõe hoiuala*	KLO2000294	Laadi küla, Reiu küla	105.4 ha (veeosa pindala)
13.	Pärnu lahe hoiuala*	KLO2000286	Metsaküla küla, Uulu küla, Võiste alevik	101605.2 ha (veeosa pindala)

*paikneb osaliselt Häädemeeste valla territooriumil

Tabel 4. Häädemeeste vallas asuvate looduse üksikobjektide nimekiri (EELISE ja Keskkonnaportaali andmetel seisuga 07.12.2023. a):

Jrk nr	Nimi	Registrikoode	Asukoht	Tüüp
1.	Asuja rändrahn	KLO4001155	Nepste küla	rändrahn
2.	Kiviaru rändrahn	KLO4000483	Orajõe küla	rändrahn
3.	Arumetsa väike rändrahn	KLO4001141	Arumetsa küla	rändrahn
4.	Piltsi kivi	KLO4001154	Orajõe küla	rändrahn
5.	Arumetsa rändrahn	KLO4001140	Arumetsa küla	rändrahn
6.	Uulu tamm	KLO4000166	Uulu küla	puu

Vääriselupaik (VEP) on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.

Vääriselupaiga klassifikaatori ja valiku juhendi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Avalik-õigusliku juriidilise isiku omandis olevas metsas korraldab vääriselupaiga kaitset maa omanik või tema volitatud esindaja, riigimetsas riigimetsa majandaja valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud korras. Nimetatud määrusega võib vääriselupaigas piirata või keelata majandustegevust vääriselupaiga kaitse-eesmärgi alusel

Erametsaomanikul on võimalik sõlmida riigiga vääriselupaiga kaitseks notariaalne leping, millega kinnisasi koormatakse isikliku kasutusõigusega riigi kasuks 20-ks aastaks. Selle eest makstakse omanikule kasvava metsa väärtuse suurune summa proportsionaalselt 20 aasta jooksul iga-aastaste maksetena. Lepinguga keelatakse vääriselupaigas metsast lamapuidu eemaldamine, metsa kuivendamine, metsateede ehitamine, metsa uuendamine, telkimine, lõkke tegemine ja metsa raiumine, välja arvatud erakorralised raied Keskkonnaameti nõusolekul.

1.4 Natura 2000 võrgustikust tulenevad piirangud

Alus: *Looduskaitseseadus*¹ (RT I, 06.07.2023, 18);
EL direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (loodusdirektiiv) ja direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (linnudirektiiv) (Direktiiv võeti vastu 21. mail 1992);
 Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 *Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri* (RT III, 04.04.2017, 6).

Natura 2000 on üleeuroopaline looduskaitsealade võrgustik, mis on moodustatud 1992. aasta nn loodusdirektiivi (92/43/EMÜ) alusel eesmärgiga kaitsta ja säilitada Euroopas ohustatud väärtuslikke liike ja elupaikasid. Natura 2000 võrgustik koosneb loodusdirektiivi alusel liikmesriikide poolt määratud loodusaladest ja 1979. aasta nn linnudirektiivi (79/409/EÜ) alusel määratud linnualadest.

Natura 2000 ala kaitse eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetatud rändlinnuliikide või nõukogu direktiivi

92/43/EMÜ I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamise või taastamise jaoks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu.

Euroopa Liidu *Natura 2000* võrgustik koosneb Eestis:

- linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ kohaselt;
- loodusaladest, millel on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

Tabel 5. Häädemeeste territooriumil asuvad ja ulatuvad järgmised rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku alad (EELISE andmetel seisuga 07.12.2023. a):

nr	Nimi	Registrikood	Rahvusvaheline kood	Asukoht
1.	Kabli linnuala	RAH0000083	EE0040305	Kabli küla, Penu küla
2.	Luitemaa linnuala	RAH0000105	EE0040351	Häädemeeste alevik, Leina küla, Lepaküla küla, Papisilla küla, Piirumi küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla, Sooküla küla, Soometsa küla, Võidu küla, Võiste alevik
3.	Põhja-Liivimaa linnuala*	RAH0000122	EE0040344	Majaka küla, Massiaru küla, Nepste küla, Orajõe küla, Penu küla, Treimani küla, Urissaare küla, Uuemaa küla
4.	Pärnu lahe linnuala*	RAH0000131	EE0040346	Metsaküla küla, Uulu küla, Võiste alevik,
5.	Lemmejõe loodusala	RAH0000029 EE0040342	EE0040342	Majaka küla, Massiaru küla, Orajõe küla
6.	Uulu-Võiste loodusala	RAH0000330	EE0040364	Leina küla, Lepaküla küla, Metsaküla, Reiu küla, Uulu küla
7.	Laulaste loodusala	RAH0000508	EE0040309	Majaka küla, Massiaru küla, Orajõe küla, Penu küla
8.	Nepste loodusala	RAH0000555	EE0040335	Nepste küla
9.	Kivikupitsa loodusala	RAH0000289	EE0040317	Orajõe küla, Treimani küla
10.	Sookuninga loodusala*	RAH0000573	EE0040369	Uuemaa küla
11.	Rannaniidu loodusala*	RAH0000324	EE0040348	Reiu küla
12.	Orajõe loodusala	RAH0000309	EE0040340	Orajõe küla, Treimani küla
13.	Pärnu loodusala*	RAH0000325	EE0040347	Reiu küla
14.	Metsapöole loodusala	RAH0000308	EE0040330	Metsapöole küla
15.	Luitemaa loodusala*	RAH0000615	EE0040351	Häädemeeste alevik, Leina küla, Lepaküla, Papisilla küla, Piirumi küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla, Sooküla, Soometsa küla, Võidu küla, Võiste alevik
16.	Kabli loodusala	RAH0000614	EE0040305	Kabli küla, Penu küla
17.	Laiksaare loodusala*	RAH0000310	EE0040322	Nepste küla

18.	Nigula loodusala*	RAH0000501	EE0040370	Nepste küla, Urissaare küla, Uuema küla
19.	Reiu jõe loodusala*	RAH0000616	EE0040384	Laadi küla, Reiu küla

*paikneb osaliselt Häädemeeste valla territooriumil

Natura-aladel tuleb arvestada seal esinevate loodusväärtuste (kaitse eesmärkide) säilimise nõudega. Iga liikmesriik võib Natura 2000 alade kaitse korraldamiseks valida endale sobivad meetmed. Eestis on Natura võrgustiku alade kaitse tagatud läbi kaitsealade ja hoiualade kaitsekorra.

1.5 Veekogude kaitse

Alus: *Looduskaitse seadus¹* (RT I, 06.07.2023, 18);
Veeseadus¹ (RT I, 30.06.2023, 100);
Keskkonnaseadustiku üldosa seadus¹ (RT I, 17.03.2023, 31).

Kallas on merd, järve, jõge, veehoidlat, oja, allikat või maaparandussüsteemi eesvoolu ääristav ja erinõuete kohaselt kasutatav maismaavöönd, mida kaitstakse looduskaitse seadusega. Läänemere kaldaid nimetatakse rannaks.

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

Tabel 6. Häädemeeste valla veekogude nimekiri (Keskkonnaportaali andmetel seisuga 05.12.2023. a):

Jrk nr	Veekogu nimi	Tüüp	Kood	Muu nimi
1.	Mereääre kraav	Kraav	VEE1800021	
2.	Tuuba oja	Oja	VEE1152200	
3.	Treimani jõgi	Oja	VEE1152500	
4.	Arakaoja	Oja	VEE1151000	Künnapa oja
5.	Valge kraav	Kraav	VEE1151601	
6.	Võiste kraav	Kraav	VEE1800019	
7.	Kabli jõgi	Oja	VEE1152000	
8.	Häädemeeste jõgi	Jõgi	VEE1151500	
9.	Kalme oja	Oja	VEE1151900	Laulaste jõgi
10.	Lemmejõgi	Jõgi	VEE1152100	
11.	Jõulumäe kraav	Kraav	VEE1148403	
12.	Vaheliku kraav	Kraav	VEE1151400	
13.	Biitmani oja	Oja	VEE1152400	
14.	Suursoo kraav	Peakraav	VEE1148500	
15.	Leina oja	Oja	VEE1148400	
16.	Arumetsa jõgi	Oja	VEE1151600	
17.	Äрма kraav	Kraav	VEE1151603	
18.	Pikla kraav	Kraav	VEE1800017	
19.	Vahekraav	Kraav	VEE1151602	
20.	Kuke kraav	Kraav	VEE1148503	
21.	Kruusatehase kraav	Kraav	VEE1151502	
22.	Reinu kraav	Kraav	VEE1800012	
23.	Priivitsa jõgi	Oja	VEE1151800	
24.	Ikla jõgi	Peakraav	VEE1152600	
25.	Looe oja	Oja	VEE1152300	Looe jõgi
26.	Nepste oja	Oja	VEE1150900	Aruoja
27.	Kadaka oja	Oja	VEE1151700	
28.	Saadu kraav	Kraav	VEE1800020	

29.	Kruusakraav	Kraav	VEE1151501	
30.	Metsaääre kraav	Kraav	VEE1145402	
31.	Kotkapesa kraav	Kraav	VEE1148401	
32.	Kodaja oja	Peakraav	VEE1152800	
33.	Soometsa kraav	Kraav	VEE1151300	
34.	Ura jõgi	Jõgi	VEE1148100	
35.	Mustjõgi	Oja	VEE1151200	
36.	Pužupe jõgi	Jõgi	VEE1152700	Tuuliku jõgi
37.	Reiu jõgi	Jõgi	VEE1145400	
38.	Vaskjõgi	Jõgi	VEE1147600	
39.	Rannametsa jõgi	Jõgi	VEE1150800	
40.	Timmkanal	Kanal	VEE1151100	

Tabel 7. Häädemeeste valla järvede nimekiri (Keskkonnaportaali andmetel seisuga 05.12.2023. a):

Jrk nr	Veekogu nimi	Tüüp	Kood
1.	(Tolkuse raba laugas)	Looduslik järv	VEE2096100
2.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096750
3.	(Nigula raba laugas)	Looduslik järv	VEE2096900
4.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2064590
5.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096760
6.	Nimi teadmata	Looduslik järv	VEE2096770
7.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2064600
8.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2097290
9.	Nimi teadmata	Looduslik järv	VEE2096740
10.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096790
11.	Arumetsa paisjärv	Paisjärv	VEE2097240
12.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096690
13.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2097280
14.	Nimi teadmata	Looduslik järv	VEE2097230
15.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2097231
16.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2097291
17.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096710
18.	(Nigula raba laugas)	Looduslik järv	VEE2097200
19.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096650
20.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2097270
21.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096730
22.	Nimi teadmata	Tehisjärv	VEE2096780
23.	Nimi teadmata	Looduslik järv	VEE2097210
24.	(Nigula raba laugas)	Looduslik järv	VEE2097100
25.	Nimi teadmata	Looduslik järv	VEE2097250
26.	Nigula järv	Looduslik järv	VEE2097400

Ranna või kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. Käesoleva üldplaneeringuga ehituskeeluvööndi suurendamist ette ei nähta.

Häädemeeste valla territooriumil ranna või kalda ehituskeeluvööndi vähendamised kajastuvad üldplaneeringu seletuskirjas ptk 3.21 ja LISAS 6.

Ranna või kalda ehituskeeluvööndi vähendamiseks taotletakse Keskkonnaameti nõusolekut.

Avalikud veekogud kuuluvad riigile. Veekogu avalik kasutamine on veevõtt, suplemine, veesport, veel ja jääl liikumine ja kalapüük seaduses sätestatud ulatuses. Veekogu avaliku kasutamisega ei tohi rikkuda võõral maatükil viibimist reguleerivaid seadusesätteid.

Rannal või kaldal on piiranguvöönd, ehituskeeluvöönd ja veekaitsevöönd. Ranna või kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie. Kalda piiranguvööndis ei tohi lageraielangi pindala olla suurem kui kaks hektarit, välja arvatud maaparandussüsteemi eesvoolu veekaitsevööndis maaparandushoiutööde tegemisel.

Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- reoveesette laotamine;
- matmispaiga rajamine;
- jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- maavara kaevandamine;
- mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud riiklikuks seireks, kaitstava loodusobjekti valitsemisega seotud töödeks või tiheasustusalal haljasala hooldustöödeks, kutselise või harrastuskalapüügi õigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks, pilliroo varumiseks ja adru kogumiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

Ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

Ehituskeeld ei laiene:

- hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- kalda kindlustusrajatisele;
- supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitusele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- piirdeaedadele;
- piirivalve rajatisele;
- maakaabelliinile;
- olemasoleva elamu tarbeks rajatavale tehnovõrgule ja -rajatisele.

Ehituskeeld ei laiene kehtestatud riigi eriplaneeringu alusel ehitatavale ehitisele. Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- pinnavee veehaarde ehitisele;
- sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;

- ranna kindlustusrajatisele;
- hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- kalakasvatusehitisele;
- riigikaitse, piirivalve ja päästeasutuse ehitisele;
- tehnovõrgule ja -rajatisele;
- sillale;
- avalikult kasutatavale teele;
- raudteele.

Vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks moodustatakse veekogu kaldaalal veekaitsevöönd. Ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses.

Veekaitsevöödi ulatus veekogu veepiirist on:

- järvedel, veehoidlatel, jõgedel, ojadel, allikatel, peakraavidel ja kanalitel ning maaparandussüsteemide eesvooludel – 10 m;
- peakraavidel ja maaparandussüsteemide eesvooludel valgalaga alla 10 km² – 1 m;
- Läänemerel – 20 m.

Veekaitsevööndis on keelatud:

- maavarade ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu teostamine;
- puu- ja põõsarinde raie ilma Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud raie maaparandussüsteemi eesvoolul maaparandushoiutööde tegemisel;
- majandustegevus, välja arvatud veest väljauhutatud taimestiku eemaldamine, heina niitmine, roo lõikamine ja heina ning roo koristamine ning karjatamine veeseaduses sätestatud tingimustel;
- väetise, keemilise taimekaitsevahendi ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla või -auna paigaldamine. Lubatud on taimekaitsevahendi kasutamine taimehaiguste korral ja kahjurite puhanguliste kollete likvideerimisel Keskkonnaameti igakordsel loal.

Veekaitsevööndit ei ole järgmistel veekogu kalda- või rannaaladel:

- õiguslikul alusel rajatud sadamaala, kalda- või rannakindlustuse ala;
- supelrand ja supluskoht.

Kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on laevatatavatel veekogudel 10 meetrit ning teistel veekogudel 4 meetrit. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal põhikaardile kantud veekogu piirist ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, arvates viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelise maariba.

Kui kallasrada on üle ujutatud, on kallasrajaks kahe meetri laiune kaldariba veeseisu piirjoonest (edaspidi ajutine kallasrada). Kaldaomanik peab igapäev lubama kallasrada kasutada. Kalda omanik või valdaja võib kallasrada tõkestada kohaliku omavalitsuse üksuse või Põllumajandusameti kirjalikul nõusolekul ja põhjendatud vajaduse korral, nagu seda on loomade karjatamine või maa

kuivendamine, kuid ta peab tagama tõkkest üle- või läbipääsu kallasrada mööda liikumiseks.

Kallasraja võib sulgeda ka ülekaaluka erahuvi korral sellise õiguslikul alusel püstitatud ehitise vahetus läheduses, mille ehitamisele vastavalt looduskaitse-seadusele ei laiene ehituskeeld ehituskeeluvööndis või mille ehitamiseks on ehituskeeluvööndit õiguspäraselt vähendatud.

1.6 Tee kaitsevöönd ja tee projekteerimise normid

Alus: *Ehitusseadustik*¹ (RT I, 30.06.2023, 2).
Majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrus nr 72 „*Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri*“ (RT I, 16.11.2023, 2).

Tee on rajatis, mis on ette nähtud inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks või liiklemiseks. Tee osaks loetakse tunnel, sild, viadukt ja muud liiklemiseks kasutatavad ning tee toimimiseks vajalikud rajatised.

Maantee on väljaspool linnu, alevide ja alevikke paiknev tee sõidukite ja jalakäijate liiklemiseks. Tänav on linnas, alevis või alevikus paiknev tee. Tee võib koosneda mitmest tee liigist.

Avalikult kasutatav tee on riigitee, kohalik tee ja avalikuks kasutamiseks määratud eratee. Avalikult kasutatavat teed võib kasutada igäüks õigusaktides sätestatud piiranguid järgides.

Riigitee on riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Maanteeamet. Kohalik tee on tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab kohaliku omavalitsuse üksus. Kohalik tee võib olla avalikuks kasutamiseks määratud eratee, kohaliku omavalitsuse üksusele kuuluv tee või kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse kohaselt kohaliku omavalitsuse hallatav kohaliku liikluse korraldamiseks vajalik muu tee.

Avalikkusele ligipääsetav eratee on tee, mis on tee omaniku poolt määratud avalikkusele suunatud funktsiooniga ja mis ei ole riigitee või kohalik tee.

Üleeuroopalise teedevõrgu teena käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1315/2013 nimetatud Eesti territooriumil asuvaid teid.

Tabel 8. Häädemeeste valla põhimaanteede nimekiri:

Tee nr	Tee nimetus
4	Tallinna-Pärnu-Ikla tee
6	Valga-Uulu tee

Tabel 9. Häädemeeste valla kõrvalmaanteede nimekiri:

Tee nr	Tee nimetus
19330	Tõitoja-Häädemeeste tee
19331	Rannametsa-Ikla tee
19332	Häädemeeste tee
19333	Uulu-Soometsa-Häädemeeste tee

19334	Laiksaare-Massiaru-Teaste tee
19335	Jaagupi-Urissaare tee
19336	Kabli-Massiaru tee
19337	Tali-Tuuliku-Massiaru tee
19338	Lemme tee
19340	Uulu-Laadi tee
19341	Laadi-Männiku tee
19342	Reiu tee
19348	Ikla-Piiri tee
19349	Lepaküla-Leina tee
19350	Metsaküla-Leina tee
19351	Tahkuranna tee

Avalikult kasutatava tee kaitsevöönd on teed ümbritsev maa-ala, mis tagab tee kaitse, teehoiu korraldamise, liiklusohutuse ning vähendab teelt lähtuvaid keskkonnakahjulikke ja inimestele ohtlikke mõjusid. Teel on kaitsevöönd, kui tee on avalikult kasutatav.

ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu poolt nimetatud maantee (edaspidi Euroopa teedevõrgu maantee) kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on kuni 50 meetrit. Ülejäänud maanteede kaitsevööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast on kuni 30 meetrit. Maantee omanik võib kaitsevööndi laiust põhjendatud juhul vähendada.

Tänava kaitsevööndi laius on äärmise sõiduraja välimisest servast kuni 10 meetrit. Kaitsevööndit võib laiendada kuni 50 meetrini, kui see on ette nähtud üld- või detailplaneeringus.

Häädemeeste valla territooriumil tänava kaitsevööndi laiendamise ja vähendamise ettepanekuid ei tehta.

Tee kaitsevööndis on keelatud:

- paigaldada liiklejat häirivat valgustusseadet või teabe- ja reklaamivahendit;
- korraldada spordivõistlust või muud rahvaüritust;
- kaevandada maavara ja maa-ainest;
- teha metsa lageraiet;
- teha veerežiimi muutust põhjustavat maaparandustööd.

Tee kaitsevööndi maa kinnisasja omanik on kohustatud lubama kõrvaldada nähtavust piirava istandiku, puu, põõsa või liiklusele ohtliku rajatise. Kinnisasja omanik peab võimaldama paigaldada tee kaitsevööndisse tee korrashoiuks ajutisi lumetõkkeid, rajada lumevalle ja kraave tuisklume tõkestamiseks ning paisata lund väljapoole teed, kui nimetatud tegevus ei takista juurdepääsu kinnisasjale.

1.7 Maaparandussüsteemidega seotud nõuded

Alus: *Maaparandusseadus* (RT I, 30.06.2023, 38);
 Vabariigi Valitsuse 09.12.2021. a korraldus nr 426, *Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kehtestamine* (RT III, 11.12.2021, 1).

Maaparandus on maa kuivendamine ja niisutamine ning maa veerežiimi kahepoolne reguleerimine, samuti agromelioratiivse, kultuurtehnilise ja muu maa-

parandushoiutöö tegemine maatulundusmaa sihtotstarbega maa viljelusväärtuse suurendamiseks ja keskkonnakaitseks.

Maaparandussüsteem on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamiseks ja keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis on kinnisasja oluline osa tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 54 lõike 1 tähenduses.

Kuivendussüsteem on maaparandussüsteem, mille reguleerivast võrgust voolab liigvesi otse või maaparandussüsteemi eesvoolu (edaspidi eesvool) kaudu suublasse või riigi poolt korras hoitavasse ühiseesvoolu.

Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk on eelkõige maatulundusmaal paiknev veejuhe või veejuhtmete võrk liigvee vastuvõtmiseks või vee jaotamiseks või ühine võrk nii liigvee vastuvõtmiseks kui ka vee jaotamiseks. Reguleeriva võrgu osa võib paikneda ka muu sihtotstarbega maal, kui see on vajalik maatulundusmaal paikneva reguleeriva võrgu või selle osa toimimiseks.

Tabel 10. Riigi poolt korrashoitavad ühiseesvoolude nimekiri (seisuga 13.07.2023):

nr	Nimi	Kood	Pikkus
1.	Arakaoja (Künnapa oja)	VEE1151000	3.32
2.	Arumetsa jõgi	VEE1151600	3.41
3.	Häädemeeste jõgi	VEE1151500	10.40
4.	Ikla jõgi	VEE1152600	4.40
5.	Kabli jõgi	VEE1152000	3.16
6.	Kadaka oja	VEE1151700	3.60
7.	Leina oja	VEE1148400	5.38
8.	Loode oja (Loode jõgi)	VEE1152300	3.37
9.	Mustjõgi	VEE1151200	11.07
10.	Priivitsa jõgi	VEE1151800	2.96
11.	Rannametsa jõgi	VEE1150800	8.17
12.	Treimani jõgi	VEE1152500	5.95
13.	Ura jõgi	VEE1148100	26.36

Kinnisasja omanik peab taluma oma kinnisasjale teist kinnisasja teeniva eesvoolu ehitamist ja selle paiknemist seal, kui teise kinnisasja koosseisu kuuluvat maatulundusmaad ei ole ilma eesvooluta võimalik sihipäraselt kasutada või kui selle ehitamine teise kohta põhjustab ülemääraseid kulutusi. Nimetatud juhul võib nõuda kinnisasja koormamist realservituudiga.

Eesvoolu kaitsevöönd on eesvoolualune ning eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist ümbritsev maa-ala, mille piires on kinnisasja kasutamine kitsendatud eesvoolu ja sellel paiknevate rajatiste kaitseks, ohutuse tagamiseks ning eesvoolu maaparandushoiutöö tegemise võimaldamiseks.

Eesvoolu kaitsevööndis peab hoiduma tegevusest, mis võib kahjustada eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist, takistada selle nõuetekohast toimimist või maaparandushoiutöö tegemist, sealhulgas ei tohi rajada kõrghaljastust ega püsivat piirdeaeda ning tõkestada juurdepääsu eesvoolule ega selle rajatisele.

Kui kinnisasi paikneb maaparandussüsteemi maa-alal, võib selle kinnisasja sihtotstarvet muuta ning sellel kinnisasjal maakorraldustoimingut teha Põllumajandusameti eelneva kooskõlastuse alusel.

Kinnisasja kasutusotstarvet võib muuta üksnes Põllumajandus- ja Toiduameti loal. Kinnisasja kasutusotstarbe muutmine käesoleva seaduse tähenduses on maatulundusmaal:

- haritava maa või loodusliku rohumaa muutmine metsamaaks;
- metsamaa muutmine haritavaks maaks või looduslikuks rohumaaks;
- haritavale maale või looduslikule rohumaale puittaimedega istanduse rajamine.

Põllumajandus- ja Toiduamet kooskõlastab kinnisasja sihtotstarbe muutmise või kinnisasjal maakorraldustoimingu tegemise taotluse või annab loa kasutusotstarbe muutmiseks, kui sellega ei takistata maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. Vajaduse korral määrab Põllumajandus- ja Toiduamet kooskõlastuse või loa kõrvaltingimused, mis tagavad kinnisasjal ja naaberkinnisasjal paikneva maaparandussüsteemi toimimise, sealhulgas kohustuse maaparandussüsteem rekonstrueerida ja rekonstrueerimise lõpetamise tähtpäeva.

Põllumajandus- ja Toiduamet ei kooskõlasta kinnisasja sihtotstarbe muutmise või maakorraldustoimingu tegemise taotlust ega anna luba kasutusotstarbe muutmiseks, kui kavandatava tegevusega kahjustatakse maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist.

Maaparandussüsteemi uuendamine on selle iganenud või lagunenu osa uuega asendamine või täiendamine, eesvoolust ja kuivenduskraavist maaparandusseaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud mahus sette eemaldamine ning maaparandussüsteemi osa täiendamine maaparandussüsteemi üldparameetreid oluliselt muutmata.

Riik kui maaparandussüsteemi omanik korraldab maaparandushoidu riigi omandis oleval maal riigivara valitseja või selleks volitatud isiku kaudu.

Maaparandussüsteem ehitatakse maaparandussüsteemi ehitusloa (edaspidi ka ehitusluba) alusel, järgides maaparandussüsteemi ehitusprojekti ja maaparandussüsteemi ehitamise nõudeid ning ehitusseadustiku §-des 7–10 sätestatud põhimõtteid.

Maaparanduse väikesüsteem ehitatakse väikesüsteemi ehitusloa alusel, järgides väikesüsteemi ehitamise kava ja maaparandussüsteemi ehitamise nõudeid. Väikesüsteem on maaparandussüsteem, mis paikneb ühel kinnisasjal või ühe omaniku mitmel kinnisasjal ja mille maa-ala suurus ei ületa 50 hektarit.

Maaparandussüsteemi ehitamise tehnilised nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

1.8 Maavarade kasutamine

Alus: *Maapõueseadus*¹ (RT I, 30.06.2023, 40).

Maapõu on käesoleva seaduse tähenduses maismaal, sise- ja piiriveekogudes, territoriaal- ja sisemeres ning majandusvööndis inimtegevuseks tehniliselt ja majanduslikult kättesaadav maakoore osa.

Maavara on looduslik kivim, setend, vedelik või gaas, mille omadused vastavad käesoleva maapõueseaduse §-s 22 nimetatud või selle alusel kehtestatud nõuetele või uuringu tellija esitatud nõuetele ja mille lasund või selle osa on maardlana keskkonnaregistrisse kantud.

Maardla on geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning keskkonnaregistris arvele võetud maavara lasund või selle osa koos vahekihtidega.

Maavara kaevandamine on maavara looduslikust seisundist eemaldamise ettevalmistamiseks tehtav töö, maavara looduslikust seisundist eemaldamine ning mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa piires kaevise vedu ja esmane töötlemine. Maavara kasutamine on maavara tarbimine seda võõrandamata või kasutamine looduslikus seisundis.

Mäeeraldis on kaevandamislooga kaevandamiseks määratud maapõue osa. Mäeeraldise teenindusmaa on kaevandamislooga kaevandamiseks määratud ala mäeeraldise ümber või kohal ja ümber.

Riigile kuuluvad:

- aluspõhja maavara;
- avalikus veekogus asuv maavara.

Aluspõhja kivimi, setendi, vedeliku või gaasi arvele võtmata looduslik lasund kuulub riigile ning sellele kinnisomand ei ulatu, kui seda ei tingi kinnisasja kasutamise otstarve. Aluspõhi on käesoleva seaduse tähenduses maapinnal avanevad või pinnakatte alla mattunud ennejäaaegse tekkega kivimid.

Riigile kuuluv maavara (aluspõhja maavara ja avalikus veekogus asuv maavara) ei ole looduslikul kujul tsiviilkäibes.

Maavarade arvestust peetakse geoloogilise uuringuga, maavara kaevandamise mahu aruannetega ning Keskkonnaameti nõusolekul markseiderimõddistusega saadud geoloogilise teabe alusel keskkonnaregistri seaduses sätestatud korras.

Tarbevaru ja reservvaru jagunevad nende kasutamisevõimalikkuse alusel aktiivseks ja passiivseks. Maavaravaru on passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne. Tarbevaru ja reservvaru eristamise aktiivseks ja passiivseks otsustab keskkonnaregistri kande tegemise otsustaja, tuginedes geoloogilise uuringu tulemustele ja muule keskkonnaregistri kande tegemise ajal saada olevale teabele.

Kaevandus maapõueseaduse¹ tähenduses on maavara allmaakaevandamisega tegelev tootmisüksus, mis koosneb maavara kaevandamiseks vajalikest maapealsetest ja maa-alustest ehitistest.

Kaevandatud maa korrastamine on maa endisel või uuel otstarbel taas kasutuskõlblikuks muutmine.

Uuritud ja kaevandatud maa korrastamiseks:

1) likvideeritakse või kohandatakse asupaiga keskkonnaga üldgeoloogilise uurimistöö, geoloogilise uuringu või kaevandamisega tehtud kaevandid, puuraugud ja muud rajatised;

2) kohandatakse kaevandatud maa metsamaaks, veekoguks, muuks tarbimisväärseks maaks või tunnustatud väärtusega maastikuks.

Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujutaks oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamisprojekti kohaselt.

Kaevandatud maa korrastamise või ehitamise eesmärgil kaevandamisjäätmete tagasitõstmisel peal- või allmaakaevandamise käigus tehtud kaeveõontesse peab kaevandamisloa omaja:

1) tagama kaeveõonte füüsilise stabiilsuse ja vajumite tekke vältimise, võttes arvesse jäätmeseaduse §-s 331 kehtestatud nõudeid;

2) vältima pinnase, pinna- ja põhjavee saastumist;

3) tagama kaeveõontesse tagasi täidetud kaevandamisjäätmete korrastamisjärgse seire vastavalt jäätmeseaduse §-s 331 sätestatud nõuetele.

Tabel 11. Maardlate nimekiri Häädemeeste vallas (seisuga 03.12.2023. a)

nr	Maardla nimi	Registrikaardi nr	Pindala (ha)	Maavara
1.	Häädemeeste (Võiduküla)	552	61.36	liiv
2.	Tolkuse	91	4129.32	turvas
3.	Krundi	961	8.08	liiv
4.	Võidu	970	3.47	liiv
5.	Massiaru	853	123.62	liiv
6.	Võiste	704	312.89	liiv
7.	Urissaare	839	89.00	liiv
8.	Arumetsa	67	59.86	savi
9.	Nepste	951	92.55	liiv
10.	Kiusumetsa	749	20.97	liiv

Tabel 12. Taotletavate mäeeraldiste nimekiri Häädemeeste vallas (seisuga 03.12.2023. a):

nr	Maardla nimi	Registrikaardi nr	Pindala (ha)	Maavara
1.	Kingu liivakarjäär	704	12.93	liiv
2.	Massiaru III liivakarjäär	853	24.49	liiv
3.	Kiusumetsa liivakarjäär	749	17.84	liiv
4.	Urissaare V liivakarjäär	839	20.35	liiv
5.	Arumetsa II savikarjäär	67	31.87	savi
6.	Nepste VII liivakarjäär	951	10.98	liiv
7.	Nepste V liivakarjäär	951	17.74	liiv
8.	Nepste VI liivakarjäär	951	11.34	liiv

Tabel 13. Kehtivate kaevandamislubadega mäeeraldiste nimekiri (seisuga 03.12.2023. a):

nr	Maardla nimi	Registrikaardi nr	Loa kehtivuse lõpp	Pindala (ha)	Maavara
1.	Võiste II liivakarjäär	704	05.01.2035	7.33	liiv
2.	Nepste IV liivakarjäär	951	04.05.2037	10.98	liiv
3.	Massiaru II liivakarjäär	853	12.09.2029	77.06	liiv, kruus

4.	Krundi liivakarjäär	961	10.02.2028	8.03	liiv
5.	Võidu liivakarjäär	970	11.12.2027	3.4	liiv
6.	Urissaare II liivakarjäär	839	01.05.2032	23.63	liiv
7.	Massiaru liivakarjäär	853	30.11.2032	22.07	liiv
8.	Võiste liivakarjäär	704	15.06.2035	5.72	liiv
9.	Nepste II liivakarjäär	951	15.04.2033	7.07	liiv
10.	Nepste liivakarjäär	951	16.06.2035	2.19	liiv
11.	Nepste III liivakarjäär	951	21.01.2039	27.17	liiv
12.	Arumetsa II savikarjäär	67	05.01.2035	31.89	savi